

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวทางการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ในการบริหารทั่วไป ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรี มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 1.2 ความสำคัญของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 1.3 ความหมายของการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 1.4 ความสำคัญของการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 1.5 แนวทางการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. การบริหารการศึกษาในด้านการบริหารทั่วไป
 - 3.1 หลักการและแนวคิด
 - 3.2 ขอบข่ายและภารกิจงาน
 - 3.3 ขอบข่ายการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
4. สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาในการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรี
5. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 5.1 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 5.2 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรี
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ
7. สรุปแนวคิดหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

1.1 ความหมายของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

อุทัยวรรณ จริงจิตร (2542 : 29) กล่าวว่าไว้ว่าทรัพยากรธรรมชาติ (Nation resources) หมายถึง สิ่งมีชีวิตทุกประเภทและสิ่งไม่มีชีวิตที่ยังอยู่ได้ผิวโลกและบนพื้นดิน แต่ความหมายที่พิจารณาตามสภาพของผู้ใช้แล้ว จะเลือกเฉพาะสิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อมวลมนุษย์ ในรูปที่เราสามารถจะประยุกต์ให้กับสภาพเทคโนโลยี เศรษฐศาสตร์ และสังคมที่เป็นอยู่ได้ในขบวนการสิ่งมีชีวิตนั้น มนุษย์จัดว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญมากที่สุด ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นผู้ที่จะนำเอาทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ถ้าไม่มีมนุษย์ทรัพยากรอื่น ๆ ก็ไม่มีความหมายอย่างใด

พนิจดา วีระชาติ (2542 : 35) ให้ความหมายว่า ทรัพยากรการบริหาร คือ 4 M's ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และการจัดการ (Management)

ศุกร บุญราช (2544 : 67) ได้อธิบายความหมายคำว่าระดมทรัพยากรไว้ว่า หมายถึง การรวบรวมการแสวงหาทรัพยากรในชุมชน มาเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่งทรัพยากรในชุมชน ได้แก่ สิ่งที่น่าสนใจในสถานศึกษาทั้งหมด ในรูปแบบของทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรทางสังคม และทรัพยากรทางการเงิน

วิจิตร ศรีสอ้าน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2545 : 8 - 9) กล่าวว่าทรัพยากรพื้นฐานตามแนวคิดการบริหารนั้น มีแนวคิดแตกต่างกัน แนวคิดแรก กล่าวว่าทรัพยากรในการบริหารที่สำคัญมีอยู่ 4 ประการ ที่รู้จักกันในนาม 4 M's อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และการจัดการ (Management) แนวคิดที่สองคิดว่าทรัพยากรพื้นฐานของการบริหาร มีเพียง 3 ประการ หรือเรียกกันว่า 3M's ซึ่งประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) และการจัดการ (Management) โดยคิดว่าเมื่อมีเงินและสามารถจัดซื้อจัดหาวัสดุ (Material) ได้แนวคิดที่สามเป็นแนวคิดทางฝ่ายธุรกิจเอกชน โดยแบ่งทรัพยากรในการดำเนินงานออกเป็น 6 ประเภท ที่เรียกว่า 6M's ประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) วิธีการ (Method) ตลาด (Market) และเครื่องจักรกล (Machine)

คณัย เทียนพุ่ม (2545 : 67) ให้ความหมายว่า ทรัพยากร (Resources) มี 2 อย่าง คือ ทรัพยากรแข็ง เช่น วัสดุ อุปกรณ์ เงินทุน คอมพิวเตอร์ ทรัพยากรอ่อน เช่น พนักงาน ผู้บริหาร ประสบการณ์ การฝึกอบรมต่าง ๆ

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 : 99) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทรัพยากรทางการศึกษามีความหมายครอบคลุมถึงทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษารวมถึงครู บุคลากรทางการศึกษา สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ ที่ดิน อาคารสถานที่และเวลาที่บุคคลในสังคมที่จะให้การศึกษาด้วย

รุ่ง แก้วแดง (2546 : 108) กล่าวว่า ทรัพยากรหมายถึง ความรู้ เทคโนโลยี อำนวย วัสดุ อุปกรณ์ คน เวลา การประเมิน ข้อมูล และเงิน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 503) ได้ให้ความหมายของการระดมทรัพยากรไว้ว่า ทรัพยากร หมายถึง เงินตรา สมบัติพิสดาน วัสดุมีรูปร่าง สิ่งที่มีค่าว่ามีคุณค่า ไม่มีรูปร่างก็ได้ เช่น ปัญญาเป็นทรัพย์ทั้งปวงอันเป็นทรัพย์และคำว่าระดม (2546 : 689) หมายถึง รวมพร้อมๆ กันอย่างรีบด่วน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ก : 29) ได้กำหนดขอบเขตของทรัพยากร เฉพาะในส่วนของงบประมาณ เพื่อการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาพื้นฐาน 12 ปี โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ งบลงทุน ได้แก่ ที่ดิน อาคาร และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ รวมทั้งครุภัณฑ์พื้นฐานที่จำเป็น ผู้เป็นเจ้าของสถานศึกษาจะเป็นผู้รับผิดชอบงบประมาณส่วนนี้ ไม่ว่าเจ้าของจะเป็นรัฐ เอกชน องค์กรเอกชนทางการศึกษา ค่าเล่าเรียนและค่าสาธารณูปโภค รัฐจะรับผิดชอบโดยคำนวณค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คนต่อปี ค่าใช้จ่ายส่วนนี้จะแตกต่างกันตามระดับ และประเภทของการจัดการขั้นพื้นฐาน ไม่ว่านักเรียนจะสังกัดสถานศึกษาใด ค่าใช้จ่ายส่วนนี้จะอยู่ในความรับผิดชอบดูแลของรัฐ และงบค่าใช้จ่ายส่วนตัว ซึ่งได้แก่ ค่าอาหาร เสื้อผ้า ค่ารถมาเรียน เครื่องเขียนและอุปกรณ์ รัฐจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายนี้ ส่วนนี้เฉพาะผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาส

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (2546 : 46) ได้ให้ความหมายของการระดมทรัพยากร หมายถึง ทุกสิ่งที่ทำให้การดำเนินงานขององค์กรหรือหน่วยงานบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรการเงิน และทรัพยากรข้อมูลสนเทศ

เบนเดอร์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2545 : 8) ได้แบ่งทรัพยากรเพื่อการดำเนินงานกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจออกเป็น 4 ประเภทด้วยกันคือ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรการเงิน ทรัพยากรข้อมูลสนเทศ

บราวน์และคณะ (Brown and others. 1983 : 35) ให้ความหมายว่า ทรัพยากรหมายถึง บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปความหมาย การระดมทรัพยากร หมายถึง การนำมาหรือจัดหาด้วยวิธีการต่างๆ อย่างรีบด่วน ให้ได้มาซึ่งปัจจัยต่างๆ ที่สามารถนำมาสนับสนุน ทำให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ และมีคุณภาพ ครอบคลุมทั้งที่เป็นตัวเงิน บุคลากร เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น การบริหารจัดการและให้ผลอย่างคุ้มค่า

1.2 ความสำคัญของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 และมาตรา 289 บัญญัติไว้ชัดเจนว่า รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ให้แก่ประชาชนอย่างเสมอภาคอย่างทั่วถึง

มีคุณภาพและรัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดการศึกษาขึ้นพื้นฐาน 12 ปี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ (กรมการพัฒนาชุมชน. 2547 : 322-381)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามมาตรา 10 และมาตรา 58 บัญญัติไว้ชัดเจนว่า รัฐต้องจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐาน 12 ปี ให้แก่ประชาชนอย่างเสมอภาคอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุน เพื่อการศึกษาทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและจากต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ค : 6-27) และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ค : 39-47) ในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียน มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงให้บริการและเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มีการดำเนินการดังนี้คือ การจัดทรัพยากร การระดมทรัพยากร การหารายได้ กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา และกองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สรุปได้ว่าการระดมทรัพยากรเพื่อศึกษามีความสำคัญ คือภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับทรัพยากรทางการศึกษาให้ แต่ไม่อาจเพียงพอ จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ สนับสนุน การเข้ามามีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างเสมอภาคทั่วถึงและมีคุณภาพ

1.3 ความหมายของการลงทุนเพื่อการศึกษา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 985) ได้ให้ความหมายของการลงทุนไว้ว่า ลงทุน หมายถึง นำเงินหรือทรัพย์สินเป็นทุนเพื่อประกอบธุรกิจ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2545 : 11) ได้ให้ความหมายของการลงทุนไว้ในชุดวิชาลงทุน ประเภทไหนๆ ได้กำไรสูงสุด กลุ่มสภาพประสบการณ์พื้นฐาน 3 (สื่อเสริม) หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษาว่าหมายถึง การนำเงินสดหรือทรัพย์สิน สินค้าหรือ

บริการอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่นำมาใช้จ่ายสนองความต้องการในปัจจุบัน แต่กลับไปใช้เพื่อผลิตสินค้าประเภททุน (โรงงาน เครื่องจักร ฯลฯ) เพื่อนำไปใช้ผลิตสินค้าบริโภคหรืออุปโภคอีกทอดหนึ่ง โดยมุ่งหวังการกระทำนั้น จะได้รับผลตอบแทนซึ่งสามารถเอามาใช้สนองความต้องการได้ในอนาคต และกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2545 : 23) ได้กล่าวไว้อีกว่า ต้นทุนทางตรง (Direct cost) คือค่าใช้จ่ายที่มีผลต่อผู้เรียนโดยตรง เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค ในการจัดการเรียนการสอน และต้นทุนทางอ้อม (Indirect cost) ค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนสถานศึกษา เช่น ค่าใช้จ่ายในการบริหารหน่วยงาน ค่าเช่าบ้าน ค่าสาธารณูปโภคของสถานศึกษา และได้กำหนดว่า ต้นทุนผลผลิต ได้แก่ ประเภทของงบประมาณ ดังนี้คือ งบลงทุน หมายถึง รายจ่ายเพื่อการลงทุน ในลักษณะค่าครุภัณฑ์ ค่าที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง งบเงินอุดหนุน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ค่าบำรุงแก่หน่วยงาน และงบดำเนินงาน หมายถึง รายจ่ายเพื่อการบริหารงานประจำที่กำหนดให้จ่าย ลักษณะค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค

เสรี พงศ์พิศ (2546 : 44) ได้กล่าวว่า ทุนชุมชน หมายถึง ทุนที่ได้จากแหล่งต่างๆ ดังนี้คือ ทุนทรัพยากร ได้แก่ ดิน น้ำ ป่า พืชพันธุ์ ทุนทางวัฒนธรรม ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุนทางสังคม ได้แก่ ความเป็นญาติพี่น้องของสังคมและทุนโภคทรัพย์ ได้แก่ วัว ควาย ไร่นา ข้าวของ เงินทอง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ม.ป.ป. : 6) ได้กล่าวว่า นอกเหนือจากทุนที่เป็นเงิน ยังมีทุนทางสิ่งแวดล้อม ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสุขภาพ เป็นต้น

ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์ (2546 : 193) กล่าวว่าไว้ว่าทุนหมายถึง ทุนกายภาพ กล่าวคือ ผู้ผลิตจะผสม ทุนกายภาพเข้ากับแรงงาน เพื่อผลิตสินค้าและบริการออกสู่ตลาดทุนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงทุนที่เป็นตัวเงินแต่อย่างใด แต่หมายถึง เครื่องจักร เครื่องมือ โรงงานหรือสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ที่ใช้ในการผลิต โดยการระบุมูลค่า ณ วันใดวันหนึ่งของปี

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ม.ป.ป. : 6) ได้กล่าวไว้ว่านอกเหนือจากทุนที่เป็นเงิน ยังมีทุนทางสิ่งแวดล้อม ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสุขภาพ เป็นต้น

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปความหมาย การลงทุนเพื่อการศึกษา หมายถึง การนำปัจจัยต่างๆ ทั้งเงิน วัสดุ บุคคล ทรัพยากร วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อมต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาให้ดีขึ้น

1.4 ความสำคัญของการลงทุนเพื่อการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า ให้ใช้ ต้นทุนทางสังคมและเครือข่าย ในการจัดการศึกษา โดยได้เปิดโอกาส ให้ชุมชนมีสิทธิในการจัดการศึกษาได้ ให้มีการระดมกำลังจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรชุมชน สมาชิกในชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า ให้จัดการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ ร่วมกันจัดการศึกษา (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2544 : 18-22)

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 : 138) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องไม่เป็นภาระของรัฐแต่ฝ่ายเดียวแต่ควรกระจายภาระให้กับสังคมร่วมกันรับผิดชอบ โดยรัฐทำหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2545 : 11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการลงทุน ไว้ในชุดวิชาลงทุนประเภทไหนๆ ได้กำไรสูงสุด กลุ่มสภาพประกอบการพื้นฐาน 3 (สื่อเสริม) หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา กล่าวคือ การลงทุนเป็นเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมส่วนรวม ประเทศชาติใดที่มีผู้ลงทุนมาก คนในประเทศก็จะมีฐานะเศรษฐกิจดีขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศชาติมั่นคง เพราะการลงทุนก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ และยังช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้น

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2547 : 67) ได้กำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนไว้ว่า ให้ใช้ทุนทางสังคม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปความหมาย การลงทุนหมายถึง การนำเงินหรือทรัพย์สินต่าง ๆ มาลงทุน เพื่อประกอบธุรกิจให้ได้กำไรสูงสุด ส่วนการลงทุนเพื่อการศึกษาอาจสรุปได้ว่าเป็นการนำเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และทรัพย์สินอื่น ๆ นำมาลงทุนจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด

1.5 แนวทางการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ก : 45 - 46) ได้กล่าวถึงแนวทางการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์กิจกรรมและภารกิจงาน/โครงการตามกรอบประมาณการระยะปานกลางและแผนปฏิบัติการประจำปีที่มีความจำเป็นต้องใช้วงเงินเพิ่มเติมจากงบประมาณรายได้
2. สํารวจข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาตามเกณฑ์การรับทุนทุกประเภท ตั้งกรรมการพิจารณาคัดเลือกนักเรียนได้รับทุนการศึกษาโดยตรวจสอบข้อมูลเชิงลึกพร้อมๆ ให้มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน

3. ศึกษาวิเคราะห์แหล่งทรัพยากร บุคคล หน่วยงาน องค์กรและท้องถิ่นมีศักยภาพให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา ตลอดจนติดต่อประสานความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม

4. จัดทำแผนระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและดำเนินการ และผู้รับผิดชอบ

5. เสนอแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและดำเนินการในรูปคณะกรรมการ

6. เก็บรักษาเงินและเบิกจ่ายไปใช้ตามแผนปฏิบัติการประจำปีที่ต้องใช้วงเงินเพิ่มเติมให้เป็นไปตามระเบียบของทุนการศึกษาและระเบียบว่าด้วยเงินนอกงบประมาณทั้งนี้ตามวัตถุประสงค์และไม่กำหนดวัตถุประสงค์

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 16) ได้กำหนดแนวทางของการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ดังนี้

การจัดกิจกรรมของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน โดยเน้นการใช้ต้นทุนจากสังคม 6 แหล่ง คือ ทุนทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทรัพยากรบุคคล ทุนภูมิปัญญา และแหล่งการเรียนรู้ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางความรู้ และทุนรัฐบาล

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544ข : 114-116) ได้เสนอให้ใช้มาตรการแนวทางของการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ดังนี้

1. การใช้มาตรการทางภาษี เป็นเครื่องมือในการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

1.1 การลดต้นทุน ด้วยการลดหย่อนยกเว้นภาษี โรงเรียน ที่ดินสำหรับสถานศึกษา เอกชน และวัสดุ อุปกรณ์เพื่อการศึกษา

1.2 การจัดเก็บภาษีมรดกมาใช้เพื่อการศึกษา

1.3 การบริจาคเพื่อการศึกษาสามารถนำไปลดหย่อนภาษีเงินได้

1.4 ยกเว้นค่าธรรมเนียมการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่บริจาคเพื่อการศึกษา

1.5 การจัดเก็บภาษีมรดก ให้ยกเว้นภาษีมรดกที่บริจาคให้เพื่อการศึกษา

2. การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่าย

3. การให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการทรัพย์สินของสถานศึกษา

4. การเพิ่มประสิทธิภาพภาพบริหารจัดการ ด้วยการจัดทำแผนการศึกษาที่เหมาะสมของสถานศึกษา

5. การระดมทรัพยากร จากการออกพันธบัตรเพื่อการศึกษา การออกสลากกินแบ่งรัฐบาลและให้สถานศึกษามีเงินทุนระยะยาว โดยนำเงินงบประมาณเหลือจ่ายเข้าเป็นเงินทุนสะสม

ของสถานศึกษา ไม่ต้องส่งคืนกระทรวงการคลัง และการกำหนดค่าบริการสาธารณูปโภคในอัตราพิเศษ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 : 137-158) ได้กำหนดแนวทางของการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา ดังนี้

1. การให้สิทธิพิเศษทางภาษีการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการขอจัดตั้งสถานศึกษาและการให้เอกชนลงทุนทางการศึกษา ในสาขาวิชาที่จำเป็นในการพัฒนาประเทศและสาขาวิชา ที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน ให้บริษัทธุรกิจขนาดใหญ่จัดการศึกษาเอง หรือร่วมกับสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาในระยะยาว เช่น บริษัทแมคโดนัลด์ มีการจัดการศึกษาเอง โดยจัดตั้งเป็น McDonald University โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงทุนการศึกษาเอง ผู้ที่จบ และมีคุณสมบัติเหมาะสมจะได้ทำงานในบริษัทที่จัดการศึกษานั้น การจัดการศึกษาเช่นนี้เป็นประโยชน์ ทั้งผู้เรียนที่จะได้รับการศึกษา และฝึกอบรมที่ตรงกับความต้องการของผู้จ้างงาน ทำให้มีโอกาสได้ทำงานกับบริษัทเจ้าของสถานศึกษาและผู้จัดการศึกษาก็สามารถได้บุคลากรตรงกับความต้องการ การจัดการศึกษาระยะสั้น ระยะเวลา 2 เดือน – 1 ปี เมื่อผู้เรียนเรียนจบจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเข้าทำงานในบริษัทผู้จัดการศึกษาการจัดการศึกษาลับกันระหว่างสถาบันการศึกษากับผู้ผลิต สถาบันการศึกษาให้ความรู้พื้นฐาน ความรู้เบื้องต้น จากนั้นส่งให้บริษัทผู้ผลิต เป็นผู้จัดการศึกษาในวิชาเฉพาะ ที่เกี่ยวกับบริษัทนั้น ๆ และการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถาบันศึกษากับภาคการผลิต โดยเปิดสาขาวิชาของบริษัทเอกชนในสถานศึกษาให้อาจารย์ในสถานศึกษาสอนวิชาความรู้พื้นฐาน วิชาสากล และให้บุคลากรของบริษัทผู้ผลิตสอนในวิชาที่ต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะ โดยตรง ให้บริษัทธุรกิจ เป็นผู้ลงทุนเพื่อให้ได้เด็กเก่งเข้าทำงานในบริษัท ให้บริษัทเอกชนให้ทุนการศึกษาแก่เด็กเรียนเก่งในสาขาวิชาที่บริษัทมีความต้องการ โดยมีเงื่อนไขผูกมัดเมื่อเรียนจบต้องเข้าทำงานกับบริษัทที่ให้ทุนการศึกษา ให้องค์กรภาคประชาชน องค์กรภาคเอกชน สถาบันทางศาสนา ชุมชนต่าง ๆ จัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา สำหรับกลุ่มคนที่เฉพาะเจาะจง เช่น กองทุนเพื่อการศึกษาของคนพิการทางตา กองทุนเพื่อการศึกษาของคนพิการทางหู กองทุนเพื่อการศึกษา อัจฉริยะ เป็นต้น

2. การจัดตั้งกองทุนเวลาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อให้ประชาชนสามารถอุทิศเวลาเข้ามาช่วยกิจกรรมทางการศึกษา การพัฒนาความรู้ คู่ความบันเทิง กำหนดนโยบายของชาติ ให้ละครทีวีทุกเรื่อง ต้องมีส่วนส่วนของความรู้ ที่ประยุกต์ให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน และการสร้างเครือข่ายปัญญาวิถีนอกระบบ วิธีการสร้างเครือข่าย คือให้มหาวิทยาลัยเข้ามามีบทบาทสร้างองค์ความรู้แก่เด็กนักเรียน ให้พ่อแม่สอนลูกและให้มีความร่วมมือในการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่ออื่น ๆ ให้มีข้อมูลเหมาะสมกับนักเรียน

พินิจดา วีระชาติ (2542 : 41–42) กล่าวว่าควรให้มีแนวทางของการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ดังนี้

1. บุคคล เข้ามาช่วยเป็นวิทยากรช่วยสอน เป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต ที่มีความสำเร็จด้านอาชีพ คุณธรรม เกียรติยศ การทำคุณประโยชน์แก่ชุมชนหรือสาธารณชนเข้ามาช่วยเหลือกิจกรรมสถานศึกษา

2. วัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นอยู่ของชุมชน สถาบัน องค์กร หน่วยงาน และสถานที่พักผ่อน ที่ตั้งอยู่ในชุมชน

3. โบราณสถาน โบราณวัตถุ และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ให้ผู้เรียน เรียนรู้ประวัติ เห็นคุณค่าในมรดกทางวัฒนธรรม และส่งเสริมอนุรักษ์

4. สถานที่พักผ่อน

อารักษ์ อินทร์พุง (2546 : 34 - 41) ได้กล่าวแนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการศึกษาควรมีแนวทาง ดังนี้

1. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การจัดการทรัพยากรทางการศึกษาในระดับโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน

2. ส่งเสริมให้มีการระดมค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาผ่านสื่อในระดับชุมชนมากขึ้น

3. จัดให้มีการทำแผนที่ความจำเป็นทางการศึกษา เพื่อประโยชน์การจัดระบบการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันในอาณาบริเวณที่ใกล้เคียงกัน

4. มีนโยบายและมาตรการส่งเสริมให้เอกชนลงทุนในการวิจัยและพัฒนามากขึ้น

5. ปรับปรุงและเพิ่มบทบาทของวัดและสถาบันสงฆ์ให้มีส่วนร่วมในการให้การศึกษา

6. พิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนในรูปแบบเงินสมทบ ให้แก่ชุมชน ท้องถิ่น มีการจัดเก็บรายได้เพื่อใช้จ่ายในการจัดการศึกษา

7. นำส่วนแบ่งจากการขายสลากกินแบ่งรัฐบาลในแต่ละจังหวัดเข้าเป็นกองทุนจังหวัดเพื่อการศึกษาให้หมด และนำรายได้จากการจัดงานภายในจังหวัดทุกชนิดที่มีรายได้เพื่อเข้าสมทบกองทุน

8. ให้เงินอุดหนุนหรือเงินสมทบแก่โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ตลอดจนเครือข่ายของชุมชนหรือโครงการร่วมของชุมชนและสถาบันต่างๆ ที่พัฒนาต้นแบบของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการศึกษาในความหมายที่กว้าง

9. ส่งเสริมให้หอการค้าจังหวัด และสภาอุตสาหกรรมจังหวัดมีบทบาทในการระดมทุนเพื่อการศึกษา ร่วมกับเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และสภาตำบล

10. จัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง โรงเรียน และครู

11. จัดงานบันเทิงในท้องถิ่นแล้วมีการขอรับบริจาคต่อหน้าสาธารณชน โดยใช้วิธีการ
ลงโทษทางสังคมต่อผู้ไม่มาร่วมงานบริจาคมีการเรียกค่าปรับแก่ผู้ไม่มาร่วมงาน
12. จัดงานประมูลของที่ได้รับบริจาคพร้อมทั้งบริการอาหาร และเครื่องดื่ม
13. ชักจูงให้บริจาคเป็นจำนวนมาก เพื่อสร้างความเชื่อถือ เช่น ตั้งชื่ออาคารตามชื่อผู้
บริจาค
14. ให้การส่งเสริมวัฒนธรรม การแสดงประกอบงานบันเทิง และขอบริจาค
15. ที่ประชุมหมู่บ้าน กำหนดให้บุคคลบริจาคต่ำสุดหรือสูงสุด ตามมติของที่ประชุม
หมู่บ้านร่วมกันกำหนด
16. บังคับเรียกเก็บเงินจากทุกครอบครัวเป็นจำนวนเท่า ๆ กัน (ถ้าจริง ๆ จะอนุญาตให้
ใช้แรงงานเป็นการทดแทน)
17. การบริจาคเงินเป็นรายเดือนหรือบริจาคอาหารและเครื่องอุปโภค บริโภคอื่นๆ อย่าง
ต่อเนื่อง
18. เก็บค่าเล่าเรียนเพิ่มและการเรียกเก็บภาษี
19. การเรียกเก็บค่าบริการด้านสังคมจากผู้ใช้บริการและเก็บเงินค่าเช่าทรัพย์สิน
20. หักเงินรายเดือนเพื่อเข้ากองทุนปันผลกลาง
21. เก็บเงินจากร้านค้าภายในหมู่บ้านถ้าไม่ได้เงินก็รับชำระค่าใช้จ่ายบางส่วนในรูปแบบ
ของอาหาร ที่พัก หรือแรงงานในพื้นที่ทำการเกษตรของตนแทน
22. องค์กรทางศาสนา เรียกรายเงินระหว่างทำพิธีใน โบสถ์ วัด สุเหร่า
23. องค์กรทางศาสนา ที่มีโรงเรียนในอุปถัมภ์มากกว่า 1 แห่ง ใช้วิธีนำเงินส่วนเกินของ
โรงเรียนบางแห่งไปชดเชยให้กับโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีงบประมาณไม่เพียงพอได้
24. ครูและพนักงานอื่นๆ ในโรงเรียนขององค์กรศาสนามักจะทำงานโดยรับค่าตอบแทน
ต่ำกว่าอัตราตลาด เป็นการชดเชยแบบแฝง
25. โรงเรียนดำเนินการบริหารสหกรณ์พืชเศรษฐกิจเรียกเก็บจากค่าธรรมเนียมจาก
ผลผลิตที่ขายได้

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2544ก : 9-11) ได้เสนอแนวทางการระดมทรัพยากรและการ
ลงทุนเพื่อการศึกษา เพื่อมิให้ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาเป็นภาระกับภาครัฐมากเกินไป รัฐจำเป็นต้อง
ออกมาตรการเสริมมารองรับ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อ
การศึกษาตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 58 ประกอบด้วย

1. การลดหย่อน/ยกเว้นภาษีเพื่อการระดมทุนและการลดต้นทุน ได้แก่
 - 1.1 ภาษีโรงเรียนและที่ดินสำหรับสถานศึกษาเอกชน

1.2 ภาษีสินค้าที่นำมาใช้เพื่อการศึกษาเป็นการเฉพาะให้ครอบคลุมวัสดุ อุปกรณ์ การศึกษาที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การกัณรายได้จากกรจัดเก็บภาษีมาใช้เพื่อการศึกษา ได้แก่

2.1 สนับสนุนกรจัดเก็บภาษีการรับมรดก โดยกำหนดมูลค่าขั้นต่ำของมรดกที่จะจัดเก็บภาษี และให้กัณรายได้จากกรเก็บภาษีดังกล่าวมาใช้เพื่อการศึกษา ซึ่งในเบื้องต้นได้เสนอให้เพิ่มค่าธรรมเนียม กรโอนมรดกอสงหาริมทรัพย์ที่เป็นที่ดิน และกัณรายได้ดังกล่าวมาใช้เพื่อการศึกษา

2.2 สนับสนุนกรจัดเก็บภาษีทรัพย์สิน และให้กัณรายได้จากกรเก็บภาษีดังกล่าวมาใช้เพื่อการศึกษา

3. กรส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกรบริจาคเพื่อการศึกษา ได้แก่

3.1 กรเพิ่มรายการกรบริจาคเพื่อการศึกษาเป็นรายการหักลดหย่อนส้าหรับการเสียภาษี เงินได้บุคคลธรรมดาหรือภาษีเงินได้นิติบุคคลอีกรายการหนึ่ง แยกต่างหากจากรายการลดหย่อนกรบริจาคเพื่อกรกุศลอื่น

3.2 กรยกเว้นค่าธรรมเนียมกรโอนอสงหาริมทรัพย์ที่บริจาคให้สถานศึกษาของเอกชนที่เป็นนิติบุคคล และหากสถานศึกษาเลิกกิจการต้องจัดให้มีการชำระบัญชี และให้ทรัพย์สินที่ได้มาโดยกรบริจาคตกเป็นของรัฐหรือมูลนิธิเพื่อการศึกษา

3.3 หากมีการจัดเก็บภาษีการรับมรดก ให้ยกเว้นภาษีการรับมรดกเฉพาะในส่วนที่ผู้รับมรดกบริจาคให้กับกองทุนเพื่อการศึกษา หรือเพื่อการศึกษาเป็นการเฉพาะ

4. กรบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกรใช้ทรัพยากร ได้แก่

4.1 กรกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการบริหารส้าหรับสถานศึกษาที่ไม่สามารถจัดการศึกษาได้เต็มศักยภาพของสถานศึกษา อันนำไปสู่กรใช้ทรัพยากรที่ไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยรูปแบบที่เหมาะสม เช่น กรยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษา (สถานศึกษาที่มีขนาดต่ำกว่า 250 คน) กรใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น

4.2 กรกำหนดอัตราส่วนครุต่ออนักรเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานอัตรากำลังข้าราชการครูในสถานศึกษาเท่ากับ 1:25 (ครุผู้สอน)

4.3 กรจัดทำแผนที่การศึกษา (School mapping) เพื่อกรบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั้งนี้จะต้องศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดขนาดที่เหมาะสมของสถานศึกษาในการจัดบริการการศึกษาที่สะท้อนประสิทธิภาพในเชิงต้นทุนและการประหยัดเนื่องจากขนาด (Economy of scale)

5. การระดมทุนจากแหล่งทรัพยากรอื่น ได้แก่

5.1 การส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันการเงินจัดสรรเงินกู้เพื่อการศึกษาในอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเพื่อการพาณิชย์ โดยรัฐให้การค้ำประกัน

5.2 การกำหนดอัตราค่าบริการสาธารณูปโภคสำหรับบริการการศึกษา รวมทั้งการบริการทางอินเทอร์เน็ต (Internet) ในอัตราพิเศษเป็นการเฉพาะซึ่งต่างจากการประกอบการธุรกิจเชิงพาณิชย์อื่น เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าประปา ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น

5.3 การออกสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับพิเศษ) เพื่อนำรายได้มาใช้ในการศึกษา

5.4 การสนับสนุนให้สถานศึกษามีเงินทุนสะสมระยะยาว เพื่อให้สถานศึกษามีเงินทุนไว้ใช้สำหรับการพัฒนาการศึกษา โดย

5.4.1 ให้สถานศึกษาจัดเก็บเงินงบประมาณเหลือจ่ายเข้าเป็นเงินทุน และการสะสมของสถานศึกษาโดยไม่ต้องนำส่งคืนกระทรวงการคลัง

5.4.2 การจัดสรรงบประมาณเป็นเงินกองทุนคงยอดเงินต้น (Endowment fund) โดยรัฐจัดสรรงบประมาณเป็นเงินกองทุนคงยอดเงินต้นหรือเงินสมทบ (Equalizing matching grants) เพื่อการจัดตั้งเป็นทุนสะสมสำหรับสถานศึกษาที่ยากจนหรือตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกลที่ไม่สามารถระดมทุนได้เองในระยะเริ่มต้น เพื่อกระตุ้นให้สถานศึกษา ชุมชน และประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการระดมทุนของสถานศึกษาให้มากขึ้น

6. การให้ผู้เรียนระดับอุดมศึกษาของรัฐ (ระดับปริญญาตรี) จ่ายค่าเล่าเรียน/ค่าธรรมเนียมในสัดส่วนที่สูงขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 35 ของต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา จำแนกตามสาขาวิชา โดยดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปในระยะเวลา 5 ปี สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรณีค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการบริการเสริมหรือเกินกว่าหลักสูตรมาตรฐาน ให้ผู้ปกครองเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่าย โดยไม่เป็นการบังคับ และจัดให้มีทางเลือกสำหรับผู้เรียนที่ยากจน/ด้อยโอกาส สำหรับค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ได้แก่ ค่าเครื่องแบบ ค่าหนังสือ ตำรา ค่าอาหารเสริม (นม) และอาหารกลางวัน ให้ผู้ปกครองเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่าย ยกเว้นผู้เรียนที่มีฐานะยากจน/ด้อยโอกาส รัฐจะจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนชดเชยให้ผู้เรียนเหล่านั้น เพื่อสร้างความเสมอภาคและเป็นธรรม

7. การส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาของรัฐที่ไม่เป็นนิติบุคคล มีอิสระในการบริหารจัดการทรัพย์สินและรายได้ของสถานศึกษามากขึ้น โดยการยกเลิกหลักเกณฑ์วงเงินและราคากลาง ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยเงินบำรุงการศึกษา พ.ศ. 2534 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการรับจ่ายเงินเพื่อประโยชน์การศึกษา พ.ศ. 2538 เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งเน้นความสำเร็จของผลงาน (Performance based budgeting)

และแนวทางการบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้งนี้สถานศึกษาจะต้องมีระบบการบริหารการเงินการบัญชีที่โปร่งใสและตรวจสอบได้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) และแนวทางปฏิบัติการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล ประกอบด้วย 5 ด้าน

1. การจัดการทรัพยากร หมายถึง การสำรวจระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การจัดทำทะเบียนเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การจัดระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของเขตพื้นที่การศึกษา การพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติการกิจ การจัดระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่น เขตพื้นที่การศึกษาและส่วนกลาง การนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร การบริการและการประชาสัมพันธ์ การประเมินและประสานงานระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศและปรับปรุงพัฒนาเป็นระยะๆ การศึกษาความต้องการในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลและผลงานของสถานศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับข่าวสารข้อมูลทางการศึกษาของชุมชน การวางแผน การประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน องค์กร สถาบันและสื่อมวลชนในท้องถิ่น การจัดให้มีเครือข่ายการประสานงานประชาสัมพันธ์ การพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ให้มีความรู้ความสามารถในการ ดำเนินการประชาสัมพันธ์ผลงานของสถานศึกษา การสร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย รูปแบบโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายประชาสัมพันธ์ การติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ทราบถึงผลที่ได้รับและนำไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้เหมาะสม

2. การระดมทรัพยากร หมายถึง การกำหนดแนวทางวางแผนการบริหารจัดการอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การบำรุง ดูแลและพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย เหมาะสมพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ การติดตามและตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ การสรุป ประเมินผลและรายงานการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การวางแผนกำหนดแนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษา โดยสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน การดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องการสรุปประเมินผล เพื่อปรับปรุงแก้ไข การส่งเสริมกิจการนักเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมเกิดคุณค่าและประโยชน์ต่อผู้เรียน

3. การจัดการรายได้และผลประโยชน์ หมายถึง การวิเคราะห์ศักยภาพของสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการรายได้และสินทรัพย์ในส่วนที่จะนำมาซึ่งรายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษา เพื่อจัดทำทะเบียนข้อมูล การจัดทำแนวปฏิบัติ หรือระเบียบของสถานศึกษาเพื่อจัดการรายได้ และบริหารรายได้และผลประโยชน์ตามแต่สภาพของสถานศึกษา โดยไม่ขัดต่อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องและการจัดการรายได้และผลประโยชน์และจัดทำทะเบียนคุม เก็บรักษาเงินและเบิกจ่ายให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

4. กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา หมายถึง การสำรวจประเภทกองทุนและจัดทำข้อมูลยอดวงเงินและหลักเกณฑ์ของแต่ละกองทุน การสำรวจความต้องการของนักเรียนและคัดเลือกเสนอให้กู้ยืมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด การประสานการกู้ยืมกับหน่วยปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง การสร้างความตระหนักแก่ผู้กู้ยืม การรู้กลไกความต้องการของตลาดแรงงานและการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน

5. กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา หมายถึง การจัดระบบสวัสดิการเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามกฎหมายทั้งการจัดหาและการใช้สวัสดิการเพื่อการศึกษา การวางระเบียบการใช้เงินสวัสดิการ การดำเนินการจัดสวัสดิการให้เป็นไปตามระเบียบและกำกับติดตาม ตรวจสอบให้เป็นไปตามระเบียบ

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่าแนวทางการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เป็นการส่งเสริมหรือจูงใจให้ประชาชนทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ดำเนินการให้ได้มาซึ่งทรัพยากร เพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษา นอกเหนือจากที่ได้รับมาจากงบประมาณของแผ่นดิน ในงานวิจัยนี้จะใช้เป็นแนวทางการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) และแนวทางปฏิบัติการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ทั้งนี้เพราะมีเนื้อหาครอบคลุมในทุกด้าน และสามารถดำเนินการตามสภาพบริบทของสังคมและชุมชนนั้นๆ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองของประเทศ (“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550,” 2550 : 15 - 23) ได้ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาไว้หลายมาตรา ดังนี้

มาตรา 49 บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพหรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 50 บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา 80 บัญญัติว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม (1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัว และชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาของประเทศนั้น (“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542,” 2542 : 3 - 15) ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษามาตราต่างๆ ไว้ดังนี้

มาตรา 6 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 8 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

- (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 9 บัญญัติว่าการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

- (1) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

(2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา

(4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

(6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

มาตรา 18 บัญญัติว่าการจัดการศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษาดังต่อไปนี้

(1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(2) โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น

(3) ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด

มาตรา 41 บัญญัติว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

มาตรา 42 บัญญัติว่า ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษารวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 (“พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542,” 2542 : 6) หมวดที่ 2 เรื่องการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 บัญญัติว่า ให้เทศบาล เมืองพัทยาและองค์กรบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ (9) การจัดการศึกษา (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551 : 146) การจัดการศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐานการอ่านออกเขียนได้ การคิดเลขเป็นและทักษะความรู้ทางวิชาการอื่นที่เป็นประโยชน์สำหรับความสำเร็จและวิถีชีวิตที่ดีสำหรับผู้เรียน แต่สิ่งเหล่านี้ยังไม่เพียงพอ การศึกษามีความหมายกว้างใหญ่ลึกซึ้งมากกว่าความรู้และทักษะเฉพาะทางที่เราวัดผลได้ด้วยการสอบ

ประโยชน์หลายอย่างที่เด็กและเยาวชนจะได้รับจากการศึกษาที่ดีเป็นสมบัติที่มองไม่เห็นที่อยู่ภายในจิตใจของเรา ไม่ได้อยู่บนกระดาษคำตอบ ประโยชน์เหล่านี้อาจจะวัดผลตรงไปตรงมาได้ยาก เช่น ความรักในการอ่าน การใฝ่การเรียนรู้ การรู้วิธีเรียนต่อ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ เป็น การมีความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ การมีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองที่ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ในการช่วยพัฒนาระบบประชาธิปไตย

นโยบายของรัฐบาลได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมีปัญหาเป็นทุนไว้สร้างงานและสร้างรายได้ นำประเทศให้อยู่รอดจากระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ผันแปรอยู่ตลอดเวลา โดยยึดหลักว่าการศึกษาสรางคน สรางงานและสรางชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2549 : 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเพื่อให้มีหน้าที่จัดบริการสาธารณะ (Public service) ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ บริการสาธารณะด้านการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดดำเนินการ โดยได้มีการกำหนดภารกิจจัดการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550ก : 1) หลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือ การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา ดังบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดหลักการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญ ดังนี้

1. มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ อันได้แก่ ความเป็นเอกภาพในการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษา มีมาตรฐานและทิศทางเหมือนกันโดยส่วนกลาง จะกำหนดนโยบาย ให้คำปรึกษา ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา

2. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง

3. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคล ชุมชน สถาบันสังคมต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการระดมทรัพยากรต่างๆ จากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาหรือหาแนวทางการพัฒนาการศึกษา เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุ และอื่น ๆ เป็นต้น

กระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา การจัดการศึกษาจะเน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคมคุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ และนโยบายนั้นคือ การศึกษาจะเป็นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและเอกชนถือเป็นนโยบายสำคัญที่จะขับเคลื่อนไปสู่การศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมที่ให้เกิดสัมฤทธิ์ผล

สำหรับการมีส่วนร่วมของบุคคล เอกชน ประชาชน และท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาและนโยบายของรัฐบาลที่เน้นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2549 : 9) หลักการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นเดียวกับกับการจัดการศึกษาของรัฐ เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษา หลักการในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หลักการที่สำคัญ ได้แก่

1. การจัดการศึกษาต้องยึดหลัก เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

2. การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3. ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจใน ความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551 : 8) การพัฒนาคนและชุมชน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอย่างสำคัญ ปัญหาที่เกิดขึ้นสะท้อนว่าเรายังจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา และแก้ไขปัญหาคคนและชุมชนได้ไม่ดีพอ ขณะเดียวกันปัญหาเหล่านี้ก็ยิ่งทำให้การจัดการศึกษาทำ ให้ดีขึ้นได้ยากยิ่งขึ้น ผู้บริหาร ครูอาจารย์ต้องตระหนักถึงปัญหาทางเศรษฐกิจสังคมด้วย จึงจะสามารถ คิดและจัดการศึกษาได้อย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสรุปได้ว่าในการจัดการศึกษาจะต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ นอกจากนี้ภาครัฐควรมีบทบาทโดยตรงหรือโดยทางอ้อมเพื่อให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ ได้มีส่วนร่วมสนับสนุนในการจัดการศึกษาในการบริหารทั่วไปในทุกๆ ด้านให้มีคุณภาพและมาตรฐาน อย่างเท่าเทียมกัน

3. การบริหารการศึกษาด้านการบริหารทั่วไป

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ โดยให้ปลัดกระทรวง ศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาการกระจายอำนาจการ

บริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษา ในอำนาจหน้าที่ของตน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550ข : 151)

การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบการบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุตามมาตรฐานคุณภาพเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการ การศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ข : 64)

3.1 หลักการและแนวคิด

3.1.1 ยึดหลักให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่กำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานในเชิงนโยบายให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

3.1.2 มุ่งส่งเสริมประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตามกฎเกณฑ์ กติกา ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

3.1.3 มุ่งพัฒนาองค์กรทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้เป็นองค์กรสมัยใหม่ โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสมสามารถเชื่อมโยง ติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วด้วยระบบเครือข่ายและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

3.1.4 การบริหารงานทั่วไปเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตลอดจนการจัดและให้บริการการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น

3.2 ขอบข่ายและภารกิจงาน

- 3.2.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
 - 3.2.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
 - 3.2.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
 - 3.2.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
 - 3.2.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
 - 3.2.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
 - 3.2.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 3.2.8 การกำหนดงานธุรการ
 - 3.2.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
 - 3.2.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
 - 3.2.11 การรับนักเรียน
 - 3.2.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
 - 3.2.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย
 - 3.2.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 3.2.15 การทัศนศึกษา
 - 3.2.16 การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
 - 3.2.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
 - 3.2.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
 - 3.2.19 งานประสานราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
 - 3.2.20 การรายงานผลการปฏิบัติงาน
 - 3.2.21 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
 - 3.2.22 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน
- สรุปได้ว่าการบริหารการศึกษาในด้านการบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบการบริหารองค์กร โดยมีหน้าที่หลักในการประสานส่งเสริมและอำนวยความสะดวกทางด้านการศึกษาทุกรูปแบบเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและจากการศึกษาข้อมูลด้านเอกสารและแผนพัฒนาสามปีของแต่ละเทศบาลในสภาพปัจจุบันมีปัญหาทั้ง 4 งาน คือ การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน และการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

3.3 ขอบข่ายการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ประกอบด้วย

1. บทบาทและหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.1 จัดระบบฐานข้อมูลและพัฒนาโปรแกรม ข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ร่วมกันในเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ

1.2 จัดระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเชื่อมโยงกับสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ และส่วนกลาง

1.3 จัดประมวลผลข้อมูลและสารสนเทศจากฐานข้อมูลที่ส่งเข้ามาตามระบบเครือข่ายที่กำหนด

1.4 นำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารและบริการและการประชาสัมพันธ์

2. บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา

2.1 จัดระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของเขตพื้นที่การศึกษา

2.2 จัดระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่นเขตพื้นที่การศึกษา และส่วนกลาง

2.3 นำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารและบริการและการประชาสัมพันธ์

การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย

1. บทบาทและหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.1 กำหนดแนวทางในการบำรุงรักษา อาคารสถานที่สภาพแวดล้อมของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และการใช้ประโยชน์ร่วมกัน

1.2 วิเคราะห์สภาพอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมและจัดลำดับสถานศึกษาที่ได้รับความช่วยเหลือในฐานข้อมูล

1.3 ติดตามตรวจสอบด้านความมั่นคงของอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

2. บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา

2.1 กำหนดแนวทางวางแผนการบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

2.2 บำรุง ดูแล และพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ มั่นคง ปลอดภัย และสวยงาม

2.3 ติดตามและตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย

1. บทบาทและหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.1 กำหนดแนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษา

1.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมงานกิจการนักเรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษา

2. บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา

ดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจและความถนัดของนักเรียน

การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ประกอบด้วย

1. บทบาทและหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.1 วางแผนการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน องค์กร สถาบันและสื่อมวลชนในท้องถิ่น

1.2 ประสานเชื่อมโยงกับสถานศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลและผลงานเพื่อการประชาสัมพันธ์

1.3 ดำเนินการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาของเขตพื้นที่ศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กร สถาบันและสื่อมวลชนประเภทต่างๆ

1.4 ส่งเสริมสนับสนุนการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาของสถานศึกษา

1.5 ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนาการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

2. บทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษา

2.1 วางแผนการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาของสถานศึกษา

2.2 ดำเนินการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาตามแนวทางที่กำหนด

2.3 ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนาการประชาสัมพันธ์การศึกษาของสถานศึกษา

สรุปได้ว่าการบริหารการศึกษาในด้านการบริหารทั่วไปทั้ง 4 ด้าน ขอบข่ายในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจะต้องมีความสอดคล้องกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม งานกิจการนักเรียนและการ

ประชาสัมพันธงานการศึกษา ซึ่งหลังจากการดำเนินการทุกงานแล้ว จะต้องมีการติดตาม ตรวจสอบ และมีการประเมินผลเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและนำข้อมูลมาพัฒนาสถานศึกษา

4. สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาในการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรี

ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เนื่องจากการศึกษาช่วยพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง ฉะนั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายการศึกษาหลายครั้ง ซึ่งเห็นได้จากการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ผ่านมา การศึกษาวิจัย ทิศทางการศึกษา และปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาไทยในอนาคต การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 นโยบายการศึกษาของรัฐบาลในปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : 9) จนถึงการศึกษาปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2542 - 2561) มีหลักการและแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นพื้นฐาน โดยการปฏิรูปการศึกษาให้ดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาใน 4 ด้าน ดังนี้ (“ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552,” 2552 : 4-5)

1. พัฒนาคุณภาพคนไทย ให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย อีกทั้งให้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

2. พัฒนาคุณภาพครู ให้เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู

3. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับการศึกษา และเรียนรู้ ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย

4. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน และมีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

สำหรับสภาพและปัญหาในปัจจุบันในเรื่องการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาในการบริหารทั่วไป ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรี นั้น

จากการที่ผู้วิจัย ได้ศึกษาข้อมูลจากแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลในจังหวัดสระบุรี สรุปได้ดังนี้
 ชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจ และไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัด
 การศึกษา เนื่องมาจากขาดการประชาสัมพันธ์ที่ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน (เทศบาลเมืองสระบุรี
 กองวิชาการและแผนงาน. 2551ข : 1 – 3) สถานศึกษาชั้นพื้นฐานบางแห่งมีนักเรียนจำนวนมาก
 ทำให้อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการศึกษาไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน
 โดยเฉพาะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ตและระบบ
 สารสนเทศต่างๆ ซึ่งเป็นข้อจำกัดในแต่ละสถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 (เทศบาลเมืองสระบุรี กองวิชาการและแผนงาน. 2551ก : 1 – 7) สถานศึกษาชั้นพื้นฐานบางแห่ง
 ขาดการพัฒนาาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งในปัจจุบันเราต้องยอมรับว่าการใช้ระบบ
 สารสนเทศมาใช้เพื่อทำให้ระบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพ จะต้องมีการพัฒนา
 และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (เทศบาลเมืองพระพุทธบาท กองวิชาการและแผนงาน. 2551 : 1 – 5)
 สถานศึกษาชั้นพื้นฐานบางแห่งไม่มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของ
 เด็กนักเรียน ซึ่งการจัดกิจกรรมตามความต้องการของนักเรียน จะทำให้สถานศึกษาสามารถจัด
 การเรียนการสอนได้ตรงตามสภาพจริงของท้องถิ่นและสถานศึกษานั้น (เทศบาลเมืองแก่งคอย
 กองวิชาการและแผนงาน. 2551 : 1 – 9)

5. สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

5.1 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ
 ดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน
 โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้
 มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ฯลฯ

มาตรา 59 ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลมีอำนาจในการปกครองดูแล บำรุงรักษา
 ใช้และจัดหาผลประโยชน์ จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่
 ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริหารของสถานศึกษาและเก็บ
 ค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์และภารกิจหลักของสถานศึกษา
 บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลได้มาโดยมีผู้อุทิศให้หรือโดยการซื้อ
 ขาย หรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถานศึกษาไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุและให้ถือเป็นสิทธิของ

สถานศึกษาบรรดาราชาได้ และผลประโยชน์ของสถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลรวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดจากที่ราชพัสดุ เบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาการศึกษาหรือเบี้ยปรับที่เกิดจากการผิดสัญญาซื้อทรัพย์สิน หรือจ้างทำของที่ดำเนินการโดยใช้เงินงบประมาณไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550ก : 32-34) นอกจากการบริหารและการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่เพื่อพัฒนาคุณภาพของการเรียนรู้แล้ว รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการเพื่อบริการประชาชนให้มีความพึงพอใจในการบริการภาครัฐมากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าว สำนักนายกรัฐมนตรีจึงออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ขึ้น เพื่อให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการถือปฏิบัติ

การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย

สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลจึงหมายถึง โรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาที่กฎหมายยอมรับให้สามารถกระทำกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเองในขอบวัตถุประสงค์มีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่น ซึ่งกำหนดสิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ

จากข้อมูลดังกล่าวพอสรุปได้ว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 กำหนดไว้ว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดขึ้นไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยจัดก่อนระดับอุดมศึกษา การศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในงานวิจัยนี้คือ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นของรัฐและสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรี

5.2 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองของประเทศ (“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550,” 2550 : 15 - 23) ได้ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาไว้หลายมาตรา ดังนี้

มาตรา 49 บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับ

การศึกษาโดยตัดเทียบกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 50 บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา 80 บัญญัติว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม (1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษายุวมวัยส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัว และชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาของประเทศนั้น ได้กำหนดหลักการศึกษามาตราต่าง ๆ ไว้ดังนี้ (“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545,” 2542 : 3-13)

มาตรา 6 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 9(2) บัญญัติว่า มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา 41 บัญญัติว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

มาตรา 42 บัญญัติว่า ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวดที่ 2 เรื่องการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 บัญญัติว่า ให้เทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ (9) การจัดการศึกษา (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2542 : 5 - 6)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเพื่อให้มีหน้าที่จัดบริการสาธารณะ (Public service) ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่มีความเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับประชาชนในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ บริการสาธารณะด้านการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดดำเนินการ โดยได้มีการกำหนดภารกิจจัดการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยหลักการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีลักษณะเช่นเดียวกับการจัดการศึกษาของรัฐ เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษา หลักการในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หลักการที่สำคัญได้แก่ (สำนักคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2549 : 3 - 9)

1. การจัดการศึกษาต้องยึดหลัก เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
2. การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
3. ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 สามารถสรุปได้ว่าแต่ละ

ท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาในระดับใดก็ได้แล้วแต่ความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นเทศบาลในจังหวัดสระบุรีจึงได้ก่อตั้งสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นมาเพื่อจัดการเรียนการสอนให้ได้อย่างทั่วถึงเด็กในชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ซึ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาล ในจังหวัดสระบุรีมีโรงเรียนทั้งหมด 19 โรงเรียน ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนโรงเรียน ครูและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรี

ลำดับที่	เทศบาล	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู
1	เทศบาลเมืองสระบุรี	10	279
2	เทศบาลเมืองแก่งคอย	3	99
3	เทศบาลเมืองพระพุทธบาท	1	70
4	เทศบาลตำบลหนองแค	5	202
	รวม	19	650

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยยังไม่พบว่า มีนักวิชาการหรือนักศึกษาท่านใดได้ทำการวิจัย เรื่อง การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาในการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรี มีเฉพาะบางกรณีที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในแง่มุมต่างๆ ดังนี้

ลาก ทองอร่าม (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแนวทางการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาประกอบด้วย 1) การจัดการทรัพยากรมีแนวทางปฏิบัติ 4 รายการ 2) การระดมทรัพยากรมีแนวทางในการปฏิบัติ 6 รายการ 3) การจัดหารายได้และผลประโยชน์ มีแนวทางในการปฏิบัติ 3 รายการ 4) กองทุนเพื่อการกู้ยืมเพื่อการศึกษา มีแนวทางในการปฏิบัติ 6 รายการและ 5) กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา มีแนวทางปฏิบัติ 4 รายการ

พัฒน์ ผดุงญาติ (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางปฏิบัติการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสังกัดจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางปฏิบัติการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่พัฒนาขึ้นตรงกับความต้องการมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้จำนวน 4 ขั้นตอน 23 รายการปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) การเตรียมการ เช่น สํารวจนักศึกษาที่มีความต้องการได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาการวิเคราะห์ศักยภาพของนักศึกษาที่สามารถมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาเป็นรายบุคคล 2) การวางแผน เช่น การรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ที่ดิน สิ่งก่อสร้างจากองค์กร สมาคม มูลนิธิ เอกชน สถาบันศาสนา นักศึกษา ศิษย์เก่า ชุมชน และสถานประกอบการ การจัดระบบการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มค่าและประหยัด 3) การดำเนินการ เช่น การจำหน่ายผลผลิต ผลิตภัณฑ์ และผลงานของนักศึกษาให้เป็นรายได้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การจัดเก็บค่าเช่า อาคารสถานที่ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และ 4) การประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

วีระวัชร สุทธนนท์ (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดศรีวิงค์ โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดลาดระโงง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็กที่พัฒนาขึ้นตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดเป้าประสงค์ 2) การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงปัญหาอุปสรรค 3) การแปลโอกาสให้เป็นแนวทางปฏิบัติ 4) การเลือกแนวทางที่ดีที่สุด 5) การตรวจสอบและประเมินผลงาน โดยนำไปทดลองใช้ แนวทางการวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก จากการประเมินผลการทดลองใช้ ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษา ครู และกรรมการสถานศึกษา โดยประเมินผลแล้วเห็นว่า แนวทางการวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาทั้ง 5 ขั้นตอน มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางการวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เดวิส (Davis, 1995 : Online) ศึกษาวิจัยเรื่อง A Case Study on Self – Study Analysis for School District Problem – Solving on Parent Involvement Issues ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองเป็นห่วงเรื่องหลักสูตร การสื่อสาร การตัดสินใจ การให้ข้อมูลของสมาคมผู้ปกครอง ผลกระทบของเมือง โรงเรียนและกรรมการศึกษา นโยบายของสมาคมผู้ปกครองในเรื่อง

การศึกษาและการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการศึกษาของผู้ปกครอง ยุทธวิธีที่ควรนำไปใช้หรือแก้ปัญหา คือ พัฒนานโยบายที่เขียนไว้เกี่ยวกับการเกี่ยวข้องของผู้ปกครอง การใช้ทรัพยากรชุมชนมา เอื้ออำนวยในการประชุมผู้ปกครอง การใช้รูปแบบ “โรงเรียนกับผู้ปกครอง” มาทำให้มีการ ติดต่อกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองมากขึ้น

ซาง (Tsang. 2001 : Abstract) ศึกษาการจัดสรรเงินงบประมาณด้านการศึกษาในประเทศ จีนโดยมุ่งเน้นศึกษาการระดมทรัพยากร ความเสมอภาคและประสิทธิภาพทางการศึกษา พบว่า รัฐบาลได้ให้ความสำคัญทางการศึกษาเป็นอย่างมาก จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาหลาย โครงการ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รัฐบาลเป็นผู้จัดสรรเงินงบประมาณเพื่อการลงทุน การศึกษาด้านความเสมอภาคทางการศึกษา เป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่ต้องขจัดปัญหาทางการศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มคนยากจน

ชอด (Chod. 2005 : Abstract) ศึกษาแนวทางแก้อุปสรรคในการดำเนินการลงทุนด้าน ทรัพยากรพบว่า การใช้ข้อมูลเป็นหลักฐานสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการลงทุนด้าน ทรัพยากรเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาได้

เอลิเยส (Elias. 2005 : Abstract) ศึกษาความสามารถพื้นฐานของครอบครัวและรายได้ ค่าตอบแทน มีผลในการส่งเสริมทางการศึกษามากน้อยเพียงใด พบว่ารายได้ค่าตอบแทนของ ครอบครัวเป็นหลักสำคัญ ในการส่งเสริมการศึกษา

เฟเดอริก (Frederick. 2005 : Abstract) ศึกษาการจัดระบบทรัพยากรบุคคลภายในบริษัท เบเยอร์โพลีเมอร์แอนด์เคมికอล จำกัด พบว่า ทรัพยากรบุคคลมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจเป็น อย่างมาก โดยเฉพาะบุคลากรต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ จึงจะทำให้ธุรกิจของบริษัทประสบความสำเร็จ แต่ในการกำหนดคุณสมบัติ ในการสรรหาให้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเข้ามาทำงานเป็นเรื่องที่จำ ได้ยาก

แคทเธอรินและแองเจลา (Katherine and Angela. 2006 : Abstract) ศึกษาอุปสรรคของ นักศึกษาในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นไปในวิทยาลัย พบว่า การตัดงบประมาณและทุนการศึกษา ของรัฐบาลมีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าการศึกษาการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อ การศึกษา สภาพปัญหาจากการระดมทรัพยากรทางการศึกษาที่มีสภาพคล้ายคลึงกันคือ ทรัพยากร ทางการศึกษาคือ ที่ดิน อาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม สื่อ-อุปกรณ์ นวัตกรรม เงินทุน แรงงาน เทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สภาพการดำเนินการในการระดมทรัพยากร คือ ไม่มี การกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินการ ไม่เข้าใจนโยบาย และไม่เต็มที่ในการปฏิบัติจริง โดย ผู้เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน จะส่งผลกระทบต่อการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ซึ่งได้แก่ สิ่งที่ไม่เป็นตัวเงินและสิ่งที่ไม่ใช่ตัวเงิน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มที่และเต็มศักยภาพของตนเอง เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาในการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรี ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาและนำมาใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมีหลายแนวทาง แต่ยังไม่พบว่าม้งานวิจัยที่ศึกษาแนวทางการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาในการบริหารงานทั่วไปมาใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรี

7. สรุปแนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ได้นำเสนอทั้งหมด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา หลักแนวคิดที่เกี่ยวกับแนวทางการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล แนวทางการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พุทธศักราช 2550 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนการศึกษาสภาพและปัญหาในการบริหารทั่วไป จากแผนพัฒนาสามปีของแต่ละเทศบาล แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และบูรณาการ ซึ่งสามารถสรุปเป็นแนวทางการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ในการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรี มี 5 ด้านดังนี้

1. ด้านการจัดการทรัพยากร หมายถึง การสำรวจระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การจัดทำทะเบียนเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การจัดระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของเขตพื้นที่การศึกษา การพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติการกิจ การจัดระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่น เขตพื้นที่การศึกษาและส่วนกลาง การนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร การบริการและการประชาสัมพันธ์ การประเมินและประสานงานระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศและปรับปรุงพัฒนาเป็นระยะๆ การศึกษาความต้องการในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลและผลงานของสถานศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับข่าวสารข้อมูลทางการศึกษาของชุมชนการวางแผนการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน องค์กร สถาบันและสื่อมวลชน

ในท้องถิ่น การจัดให้มีเครือข่ายการประสานงานประชาสัมพันธ การพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการประชาสัมพันธผลงานของสถานศึกษา การสร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธที่หลากหลาย รูปแบบโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายประชาสัมพันธ การติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ เพื่อให้ทราบถึงผลที่ได้รับและนำไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้เหมาะสม

2. ด้านการระดมทรัพยากร หมายถึง การกำหนดแนวทางวางแผนการบริหารจัดการอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การบำรุง ดูแลและพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย เหมาะสมพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ การติดตามและตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ การสรุป ประเมินผล และรายงานการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การวางแผนกำหนดแนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษา โดยสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน การดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การสรุป ประเมินผล เพื่อปรับปรุงแก้ไข การส่งเสริมกิจการนักเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมเกิดคุณค่าและประโยชน์ต่อผู้เรียน

3. ด้านการจัดหารายได้และผลประโยชน์ หมายถึง การวิเคราะห์ศักยภาพของสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดหารายได้และสินทรัพย์ในส่วนที่จะนำมาซึ่งรายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาเพื่อจัดทำทะเบียนข้อมูล การจัดทำแนวปฏิบัติ หรือระเบียบของสถานศึกษาเพื่อจัดหารายได้ และบริหารรายได้และผลประโยชน์ตามแต่สภาพของสถานศึกษา โดยไม่ขัดต่อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และการจัดหารายได้และผลประโยชน์ และจัดทำทะเบียนคุม เก็บรักษาเงินและเบิกจ่ายให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

4. ด้านกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา หมายถึง การสำรวจประเภทกองทุนและจัดทำข้อมูลยอดวงเงินและหลักเกณฑ์ของแต่ละกองทุน การสำรวจความต้องการของนักเรียนและคัดเลือกเสนอให้กู้ยืมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดการประสานการกู้ยืมกับหน่วยปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง การสร้างความตระหนักแก่ผู้กู้ยืม การรู้จักเลือกความต้องการของตลาดแรงงานและการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงาน

5. ด้านกองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา หมายถึง การจัดระบบสวัสดิการเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามกฎหมายทั้งการจัดหาและการใช้สวัสดิการเพื่อการศึกษา การวางระเบียบการใช้จ่ายเงินสวัสดิการ การดำเนินการจัดสวัสดิการให้เป็นไปตามระเบียบและกำกับ ติดตาม ตรวจสอบให้เป็นไปตามระเบียบ